

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yetmiş dördüncü inikat

19 . VI . 1944 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	78	den Ünye'li Mustafaoğlu İsmail Alçay'ın	
2. — Havale edilen evrak	78	ölüm cezasına çarptırılması hakkında Baş-	
3. — Riyaset Divanının Heyeti Umu-	78	vekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni maz-	79
miyeye mâruzatı		batası (3/93)	
1. — Kütahya Mebusu Salâhaddin Kut-		2. — Konya Mebusu Şevki Ergun'un,	
man'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması		Belediye ve bunlara bağlı müesseseler ve	
hakkındaki tezkeresinin geri verilmesine		Belediyeler Bankası memurları Tekâüt san-	
dair Başvekâlet tezkeresi	78:79	dığı teşkiline dair olan kanunun muvakkat	
4. — Seçimler	79	ikinci maddesindeki müddetin iki ay daha	
1. — Devlet Şûrasında açık bulunan		uzatılması hakkında kanun teklifi ve Da-	
âzalık için seçim yapılması hakkında Baş-		hiliye, Maliye ve Bütçe Encümenleri maz-	79
vekâlet tezkeresi ve Adliye ve Dahiliye En-		bataları (2/29)	
cümenlerinden mürekkep Muhtelit Encü-		3. — Türkiye Ziraî Donatım Kurumu	
men mazbatası (3/170)	79	Kanunu lâyihası ve Ziraat, Maliye, Bütçe	79:
5. — Müzakere edilen maddeler	79	ve Ticaret Encümenleri mazbataları (1/198)	91
1. — 135 nei Alay 1 nei bölük erlerin-			

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Hariciye Vekili Numan Menemencioglu'nun istifa ettiğine ve Hariciyeyi Başvekil Sükrü Saracoğlu'nun vekâleten idare edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi okunduktan sonra

Kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme failleri hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair kanunun tefsire muhtaç olmadığına dair Adliye Encümeni mazbatası ile

Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresinin 1941 malf yılma ait bilânconun tasdikına müteallik kanun lâyihası kabul olundu.

Antalya, Trabzon ve Malatya elektrik imtiyazlarının lâğvına,

Öğretmen Mebrure Baykal'ın cezasının affı,

Şeker ve glikoz resimlerinin indirilmesine dair kanun lâyihalarının birinci müzakereleri yapıldı.

Sekiz encümenle havale edilmiş olan Millî Koruma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki lâyihamın da Muvakkat Encümenle müzakeresi tekrarrür etti.

Pazartesi günü toplanılmak üzere inikada son verildi.

Reis Vekili
Bursa
R. Canitez

Kâtip
Kütahya
V. Uzgören

Kâtip
Samsun
N. Fırat

2. — HAVALA EDİLEN EVRAK

Mazbatalar

1. — Fevkalâde hallerin devamı müddetince memur ve müstahdemlere yapılacak yardım hakkında 1/271 ve Fevkalâde hallerin devamı müddetince 3661 sayılı kanuna tabi subay ve askerî memurlara yapılacak yardım hakkında 1/287 sayılı kanun lâyihaları ve Bütçe Encümeni mazbatasını (Ruznameye);

2. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanunda değişiklik yapılması ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatasını (1/269) (Ruznameye);

3. — Subay ve askerî memurların maaşlarına dair olan 3661 sayılı kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe Encümenleri mazbataları

(1/289) (Ruznameye);

4. — Gedikli erbaşların maaşlarının tevhit ve teadülüne dair olan 3779 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1/288) (Ruznameye);

5. — İdare Heyetinin, Büyük Millet Meclisi âzasının tahsisat ve harcırahları hakkındaki 1613 numaralı kanunun 1 nci maddesini muadil 1757 sayılı kanuna ek kanun teklifi ve Bütçe Encümeni mazbatasını (2/44) (Ruznameye);

6. — İdare Heyetinin, 2507 sayılı kanuna ek kanun teklifi ve Bütçe Encümeni mazbatasını (2/46) (Ruznameye);

7. — Türkiye Zirai Donatım Kurumu kanunu lâyihası ve Ziraat, Maliye, Bütçe ve Ticaret Encümenleri mazbataları (1/198) (Ruznameye).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15

REİS — Dr. M. Germen

KATIPLER — B. K. Çağlar (Erzincan), K. Turan (İsparta)

REİS — Celse açılmıştır.

3. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEEYE MÂRUZATI

1. — *Kütahya Mebusu Salâhaddin Kutman'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkındaki tezkerenin geri verilmesine dair Başvekil tezkeresi*

REİS — Tezkereyi okutuyorum.

14. VI. 1944

B. M. M. Yüksek Reisliğine

18. V. 1944 tarihli ve 6/1387 sayılı tezkereye ektir.

Ankara Emniyet Dördüncü Şube Müdürlüğü

memurlarından 644 numaralı polis memuru Kemal Okatan'ı ifayı vazife halinde ve ifa ettiği vazifeden dolayı dövmek ve hakaret etmekten suçlu sanılan Kütahya Mebusu Salâhattin Kutman hakkında takibat ierasına mahal kalmadığından evvelece sunulmuş olan tahkikat evrakının geri gönderilmesine dair Adliye Vekilliginden yazı-

lan 7. VI. 1944 tarihli ve 194/58 sayılı tezkere ile merbutu dilekçe suretlerinin ilişik olarak sunulduğunu arz ederim.

Başvekil
Ş. Saracoğlu

REİS — İttıla hâsıl olmuştur. İade olunacaktır.

4. — SEÇİMLER

1. — Devlet Şûrasında açık bulunan âzalık için seçim yapılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Dahiliye Encümenlerinden mürekkep Muhtelit Enrûmen mazbatası (3/170) [1]

(Muhtelit Encümen mazbatası okundu).

REİS — Efendim; Heyeti Celile muvafık görürse rey kutularını dolaştırırsınlar.

Hatırda kalmak için esamiyi bir kere daha okutuyorum.

Kazandığı
rey

Namzetlerin adı

21	Baha Aykaç (Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti Hukuk Müşaviri .
21	Muhittin Tekad (Devlet Şûrası Müddeiumumileriden Başmuavin).
20	Ali Seyfi Tülümen (Dahiliye Vekâleti Memurlar Sicil ve Muamelât Umum Müdürü).

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — 135 nci Alay 1 nci bölük erlerinden Ünye'li Mustafaoğlu İsmail Alçay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası (3/93) [2]

(Adliye Encümeni mazbatası okundu).

REİS — Mazbata hakkında mütalaa var mı? Mazbatayı reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Mazbata kabul edilmiştir.

İntihapta tereddüt olmaması için bir şey arzedeceğim: Mevut namzet içerisinden yalnız bir tek zat seçeceksiniz.

2. — Konya Mebusu Şevki Ergun'un, Belediye ve bunlara bağlı müesseseler ve Belediyeler Bankası memurları Tekait sandığı teşkiline dair olan kanunun muvakkat ikinci maddesindeki müddetin iki ay daha uzatılması hakkında kanun teklifi ve Dahiliye, Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları (2/29) [3]

REİS — İkinci müzakeresidir.

Belediyeler ve bunlara bağlı müesseseler ve Belediyeler Bankası memurları tekaüt sandığı teşkiline dair olan 4085 sayılı kanuna ek kanun

MADDE 1. — 10 temmuz 1941 tarihinde belediyelerle bunlara bağlı müesseselerde ve Belediyeler Bankasında ve Belediyeler imar heyetine

[1] 161 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

[2] 160 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

[3] Birinci müzakeresi 72 nci inikat zaptındadır.

bağlı fen şefliğinde sicilde kayıtlı ve musaddak kadrolara dâhil daimi vazife görenlerden, 4085 numaralı kanuna tabi vazifelerde evvelece geçirdikleri hizmet müddetini kanunun koyduğu kayıtlar dairesinde saydırmak isteyenler, 1944 senesi nihayetine kadar mensup oldukları idareler vasıtasıyla sandığa müracaat edebilirler.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini iera-ya, İera Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — Türkiye Zırai Donatım Kurumu Kanunu lâyihası ve Ziraat, Maliye, Bütçe ve Ticaret Encümenleri mazbataları (1/198) [1]

REİS — Zırai donatım kurumu lâyihası Ticaret Encümeninden gelmiştir. Müzakeresine başlıyoruz.

Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? Maddelerin müzakeresine geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

[1] 139 a ek basma yazı zaptın sonundadır.

Türkiye Zirai Donatım Kurumu Kanunu

Birinci fasıl

Umumî hükümler

MADDE 1. — Türkiye ziraatinin teknik ve istihsal vasıtalarına olan ihtiyacını karşılamak ve 3460 sayılı kanun hükümlerine tabi ve Ziraat Vekâletine bağlı bulunmak ve hükmi şahsiyeti haiz olmak üzere (Türkiye Zirai Donatım Kurumu) tesis edilmiştir.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kurumun merkezi Ankara'dadır. Kurum Türkiye'nin içinde ve dışında lüzumu kadar şubeler açabilir ve mümessiller bulundurabilir.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kurum Ziraat Vekâletinin zirai donatım mevzuunda takip edeceği esaslara uygun olarak aşağıdaki vazifeleri yapar:

A) Ziraatte kullanılan her türlü âlât, makine, vasıta ve malzemeyi, ilâç ve ilâç maddelerini, sun'î gübreleri imal ve istihsal etmek, bunları ve tohumluk, damızlık, iş ve irat hayvanlarını iç ve dış piyasalardan tedarik ederek peşin veya taksitle satmak;

B) Bu işler için gerekli her nevi zirai, sınavi ve ticari müesseseleri kurmak ve işletmek veya bu kabül işlerle iştigal eden müesseselerle iş ve sermaye ortaklığı yapmak;

C) Tamirhaneler açmak;

D) İstihsal ve imalden artakalan maddeleri icabı halinde işliyerek satmak.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci fasıl

Malî hükümler

MADDE 4. — Kurumun sermayesi elli milyon lira olup bu miktar İera Vekilleri Heyeti kararıyla bir misline kadar artırılabilir. Bu sermaye aşağıda yazılı kısımlardan teşekkül eder:

A) Her sene umumî bütçeye konulacak tahsisat;

B) Devletçe fevkalâde olarak verilecek paralar;

C) Kurumun yıllık sâfi gelirinden 3460 sayılı kanunun 42 nci maddesi hükümlerine göre ayrımlar yapıldıktan sonra kalan paranın yüzde yetmiş beşi.

REİS — Bu madde hakkında verilmiş bir taahhütname vardır, okunacak:

Yüksek Reisliğe

Dördüncü maddenin (C) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif eylerim:

C) Kurumun yıllık sâfi kârından 3460 sayılı kanunun 42 nci maddesi hükmüne göre ayrımlar yapıldıktan sonra kalan paralar.

Sivas Mebusu

A. N. Demirağ

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Muhterem arkadaşlar, 4 nci ve 5 nci maddeler bu kurumun sermayesinin ve teminat akçesinin nasıl teşkil edileceğini ifade eden maddelerdir. 4 nci maddesinde kurumun sermayesi üç esasa istinat ettirilmiştir.

Bir tanesi her sene bütçeden ayrılacak miktar. İkincisi, Devletçe fevkalâde olarak verilecek paralar. Üçüncüsü de, kurumun her sene tahakkuk edecek kârından % 5 ihtiyat sermayesine ayrıldıktan ve % 5 te memur ve müstahdemlere ikramiye verildikten sonra geride kalan % 90 mın % 75 inden ibarettir. O halde % 90 mın % 75 i asıl sermayenin teşkiline ve 5 nci madde mucibince bakiye % 25 de ihtiyat sermayenin teşkiline tahsis ediliyor.

Beşinci madde okunduğu zaman görülür ki, «Kurumun sâfi gelirinden yukarıdaki maddenin C bendine göre yapılan ayrımlardan sonra kalan miktar, sermayenin dörtte birine bağlı oluncaya kadar ihtiyat sermayeye tahsis edilir. İhtiyat sermaye sermayenin dörtte birini bulduktan sonra kârden ihtiyat sermayeye ayrılan kısım, esas sermaye haddi doluncaya kadar bu sermayeye ilâve edilir. Sermaye ve ihtiyat sermaye dolduktan sonra kâr bakiyesi ile fevkalâde ihtiyat sermayesi tesis olunur.»

Demek oluyor ki, bu % 90 mın % 25 şii ihtiyat sermayeyi teşkil edecektir. Bu ihtiyat sermaye ki, sermaye asliyenin % 25 idir. İhtiyat sermaye dolduktan sonra bu para dahi (C) bendindeki kârın % 75 ile beraber sermayenin ikmaline tahsis edilecek. Onlar dolduktan sonra fevkalâde sermayeye tahsis olunacaktır. Geçen seferki Heyeti Umumiyyede de arzettiğim gibi fiilen buna imkân yoktur. Bilmem nasıl hesap edecekler? Esas sermaye tabiatıyla senevi Devlet bütçesinden konulan bu fevkalâde paralarla da beslendiğinden evvelâ esas sermaye tamamlandıktan sonra; sermaye veya ihtiyat sermaye hangisi evvel dolarsa önceki de tamamlandıktan sonra geri kalan fevkalâde sermayeye tahsis edilecek. Bilmiyorum Bütçe Encümenindeki arkadaşlar ne düşünürlər. Yazılan metne göre bunun tahakkukuna imkân yoktur. Evvelâ ihtiyat sermaye dolupta bu % 25 şinin fevkalâde sermayeye tahsisi imkânı fiilen mevcut değildir. O halde 4 nci maddede heyeti umumiyesini tahsis edelim. % 5 ihtiyata ayrılın üç kaynakla bunlar tamamlandıktan sonra heyeti umumiye ihtiyatın ik-

maline tahsis edilsin, ondan sonra fevkalâde ihtiyata tahsis edelim. Bu esasa binaen dördüncü ve beşinci maddeler hakkında tadilname vardır. Bu şekle gidilirse hakikate ve realiteye daha uygun bir metin meydana çıkmış olur.

REİS — Şûrayı Devlete seçilecek âza için rey vermemiş arkadaş varsa lütfen reylerini kullansınlar.

Tasnif için, çekilen kura sonunda Dr. Fuad Umay (Kırklareli), Dr. Sadi Konuk (Bursa), Hüsnü Kortel (İstanbul) seçilmişlerdir.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

TİCARET En. M. M. H. SARHAN (Manisa) — Efendim, bu kurum yeni kurulmuş olduğundan kurulmasını hemen takibeden günlerde belki bazı zararlarla karşılaşabilir. Onun için Hükümetin 4 neü maddesi, bilhassa bu gibi âcil vaziyetleri karşılamak için süratle ihtiyat ve fevkalâde ihtiyat sermayenin teşkilini temin eden bir maddedir. Hükümetin bu maddesini zaten Ziraat, Ticaret ve Bütçe Encümenleri de kabul etmiş bulunuyorlar. Binaenaleyh Hükümetin teklifinin kabulünü rica ederim.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Ticaret Encümeni mazbata muharriri arkadaşımız, bu % 25 in ihtiyat akçesine tahsisine sebep olarak yeni teessüs etmiş bir kurumdur, zarar etmek ihtimali vardır, binaenaleyh ihtiyat sermayesi peşinen teşekkül etsin dediler. Bu, fevkalâde ihtiyata ait bir hükümdür, 4 neü maddenin bu fevkalâde ihtiyatla alâkası yoktur. O 5 neü maddede gelecek. O halde mevzuubahis ettikleri şey yüzde yirmi beş ihtiyat sermayenin müessesese teşekkül ederken bir taraftan da onun teşekkülünü istihdaf ediyor. Bence henüz esas sermaye teşekkül etmeden ihtiyat sermayenin teessüs etmesinin büyük bir malî faydası yoktur. Onun için sermaye ne kadar büyük olursa iş haemi de o kadar büyük olur. Risk ve zarar ihtimali de biran için hemen düşünülecek bir şey değildir. Esas itibarıyla lâzım olan, müessesenin işlemesidir. Mafih rey, Heyeti Muhteremenindir. Burada kabul edilecek olan 5 neü maddedeki hükmün fiilen tahakkuk etmeyeceği halde ifade olunmasıdır. 5 neü maddedeki ifade şeklinin tahakkukuna imkân yoktur, değiştirilmesi icabeder.

REİS — Tadilnameyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler . . . Etmeyenler . . . Kabul edilmedi.

Maddeyi aynen reye arz ediyorum. Kabul edenler . . . Etmeyenler . . . Madde kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Kurumun sâfi gelirinden yukarıdaki maddenin (C) bendine göre yapılan ayrılardan sonra kalan miktar, sermayenin dörtte birine balığ oluncaya kadar ihtiyat sermayeye tahsis edilir. İhtiyat sermaye sermayenin dörtte birini bulduktan sonra kârdan ihtiyat sermayeye ayrılan kısım, esas sermaye had-

di doluncaya kadar bu sermayeye ilâve edilir. Sermaye ve ihtiyat sermaye dolduktan sonra kâr bakiyesi ile fevkalâde ihtiyat sermayesi tesis olunur.

REİS — Bu madde hakkında da tadilname vardır.

Yüksek Reisliğe

5 neü maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif eylerim:

Madde 5. — Dördüncü maddedeki kaynaklarla kurumun sermayesi tamam olduktan sonra mezkûr maddenin (c) fıkrasındaki gelir, sermayenin dörtte birine balığ oluncaya kadar ihtiyat sermayeye, bu da tamam olduktan sonra esas ihtiyat sermaye kaynağıyla birlikte fevkalâde ihtiyat sermaye tesisine tahsis olunur.

Sivas Mebusu

A. N. Demirağ

TİCARET En. M. M. H. SARHAN (Manisa)

— Dördüncü ve beşinci maddeler ihtiyat ve fevkalâde ihtiyatlara aittir. Bunun hakkındaki Hükümetin ve alâkadar encümenlerin noktai nazarı arz etmiştim. Binaenaleyh maddenin aynen kabulünü rica ediyorum.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) - Bir soracağım. Bu esas dairesinde sermayeden ihtiyat sermayesinin doğmasına imkân var mıdır?

TİCARET En. M. M. H. SARHAN (Manisa) — Yoktur.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — O halde niçin öylece aldınız? Olmıyacak bir şeye dair hükümdür.

REİS — Tadilnameyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Kurum Ziraat Vekilliğinin teklifi ve İera Vekilleri Heyetinin kararıyla sermayesinin 3/4 ünü geçmemek üzere her türlü tahviller çıkarmaya ve istikrazlar akdine salâhiyetlidir. Maliye Vekilliği kurumun çıkaracağı tahvillere ve yapacağı istikrazlara 10 milyon liraya kadar kefalete mezdundur. Kurum, bankalardan ve sair müesseselerden kısa vâdeli krediler almağa, yukarıdaki kayda tabi olmaksızın, resen salâhiyetlidir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası münhasıran Kurumun talep ve taahhüdiyle ve kurum lehine beş milyon liradan az olmamak üzere borçlu cari hesap açar. Banka ayrıca mevzuat ve teamüllerine göre kurumun sahip bulunduğu menkul ve gayrimenkul mal ve kıymetlerin rehini mukabilinde ikrazda bulunabileceği gibi kurumun elinde bulunan bonolar-

dan vâdelerinde âzami üç ay kalmış olanlar iskontoaya, vâdelerine üç aydan fazla kalmış olanları yüzde 25 ihtiyat pay ayırmak suretiyle senet mukabili avans kabul eder. Banka yukarıda sayılan muamelelerden zirai kredilere tatbik olunan asgari faizi alır. Kurum bu muamelelerde Bankalar kanununun 19 neu maddesindeki tahdidlere tabi değildir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Üçüncü fasıl

Teskilât ve idare uzuvları

MADDE 8. — Kurumun, bu kanunda yazılı salâhiyetleri kullanmak üzere bir reis ve üç âzadan müteşekkil bir idare meclisi bulunur. Umum müdür idare meclisinin tabii âzasıdır. Reisle bir âza Ziraat Vekilinin, bir âza Başvekilin ve bir âza Maliye Vekilinin teklifi ve İera Vekilleri Heyetinin kararıyla tâyin olunur.

Umum müdürden gayri idare meclisi reis ve âzalarının müddetleri üç senedir. Müddetleri bitenlerin yeniden tâyinleri caizdir. Reis ve âzaların 3460 sayılı kanunun 15 nei maddesinde yazılı vasıflardan maada bu kurumun iş mevzuları üzerinde ihtisas sahibi olmaları şarttır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 9. — İdare Meclisi kurum işlerini yolunda yürütmekten başka:

A) Yıllık iş programlarını, bütçe ve kadroları incelemek;

B) Üçüncü maddenin B fıkrasında anılan müesseseleri kurup işletmek veya bu kabîl işlerle uğraşan hakikî ve hükmi şahıslarla iş ve sermaye ortaklığı yapmak, (Kısa ve uzun vâdeli istikrazlar akdetmek);

C) Şubeler açmak, kapatmak, mümessillik vermek;

D) İdarî ve teknik talimatnameler çıkarmak;

E) Yıllık bilânçoları tetkik ve tasvip ederek umumî heyete sevk etmek gibi hususları tetkik ve müzakere eder ve karara bağlar.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Kurumun bütün muameleleri bir umum müdürle iki muavininden mürekkep Umum Müdürlük tarafından yürütülür. Kurumu adli, kazai ve idarî makamlar nezdinde ve üçüncü şahıslara karşı Umum Müdür temsil eder.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Kurum tarafından taksitle satılan mallar, bedelleri tamamen ödenineye kadar kuruma merhûn hükmündedir. 2836 sayılı kanunun 12 nei ve 3202 sayılı kanunun 42 nei maddeleri hükmü, kurumun alacağı tahsil olununcaya kadar bu mallar üzerinde cari olmaz.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Dördüncü fasıl

Haklar ve muafiyetler

MADDE 12. — Kurumun yapacağı peşin veya taksitli satışlar ticaret ve kredi teamüllerine göre cereyan eder. Taksitli satışlarda maddî veya şahsî teminat almır. Devlet müesseseleri ile, okul ve köy enstitülerinden teminat istenmiyebilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Kurumun iştigal mevzuuna giren işlerin yapılmasına yarayacak arazi ve arsalarla binalar kurumunun teklifi ve Ziraat Vekâletinin tasvibi ile usulüne tevfikân kurum tarafından istimlak olunabilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 14. — 3202 sayılı kanunun 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 48, 49 neu maddeleriyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına verilmiş olan haklardan kurum da istifade eder.

Ferdî teciller kurum tarafından, muntakavi teciller ise İera Vekilleri Heyeti tarafından yapılır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Kurumun iştigal mevzuuna giren maddelerden lüzum ve zaruret görülenlerin memlekete ithal hakkı Ziraat Vekilliğinin teklifi ve İera Vekilleri Heyetinin kararıyla kuruma verilebilir.

D. ARIKOĞLU (Seyhan) — Arkadaşlar; bu 15 nei madde bir inhisar maddesidir. Badema, bu madde kabul edildikten sonra memlekete girecek olan alâti ziraiye tamamen bu kurumun inhisarına verilmiş oluyor. Ben bunu, kanaatime göre iyi ve faydalı görmüyorum, zararlı görüyorum. Şöyle ki, bir defa kurumun sermayesi faizsiz, Devlet sermayesi, sonra kurumun ithal edeceği bütün şeyler gümrük resminden muaf tutulmaktadır ve sonra yine esbabı mucibede söyledikleri gibi diyorlar ki, mütahassslarımız en iyi alâti ziraiye seçecek ve fabrikalarla doğrudan doğruya temasta bulunacak ve oradaki

parazitleri kaldıracak ucuz fiyatla metin ve yedeği bol malzeme getirecek ve bunları çiftçilerimizin ayaklarına kadar götürüp ucuz fiyatla verecek. Bu, çok güzel bir şeydir, buna hiç şüphe yok. Sonra bu kadar metin, ucuz, dayanıklı ve aynı zamanda veresiye vermek suretiyle dağıtılacak ve sonra da yedek parçaları da çok. Şu halde niçin müteşebbislere karşı burada bir inhisar maddesi konmaktadır, buna set çekiliyor. Bu kadar metin olan bir şeyi çiftçi almaktan hiç bir vakit kaçırır mı? Müstahsil menfaatini korumaz mı? Bundan benim endişem artıyor. Bu maddeye, yine diğer maddelerde geçtiği gibi dâdilde, dışarıda büyük bir teşkilât kurulacaktır. bu teşkilâtın büyük masrafları olacaktır, bu masraflar ithal edecekleri mallar üzerine zammeyecektir. Şu halde ucuz bir fiyata müstahsilin tedarik etmekte olduğu bir alâti ziraiye belki, ne bileyim ben, % 10 farkla alınacak olan mallara bir çok yüksek fiyatlar vermek zaruretinde kalmacaktır. Sonra bu kadar elde kuvvetli, kendilerine verilmiş salâhiyet varken, gümrüksüz mal ithal etmek salâhiyetini haiz iken niçin sermayedarlardan ufak tefek alâti ziraiye ithal edenlerden korkuluyor. Bendenizce hiç korkulmamak lâzımgelir. Bilhassa onlar kendilerini daha çok intibaha davet eder; iyi alâti ziraiye bulur, getirir ve kurum da bundan istifade eder. Korkarm, bu muazzam teşkilâtın, belki de 5 - 6 milyon lira masrafı olacaktır, bizim bu iş için hazırlanmış elemanlarımız çok azdır, yine eskisi gibi olacak. Yani bu malları ithal edenlere kendi kazançlarını da vereceğiz ve ayrıca kurum için de büyük bir kâr mevzuu olacaktır. Onun için bendeniz bunu muvafık görmüyorum. Bu madde behemehal tadil edilmeli ve bu inhisardan daima uzak durulmalıdır, ilâçlar için bir diyeceğim yoktur. İsteddiği kadar getirilsin. Fakat alâti ziraiye üzerinde bilhassa durmak lâzımdır ve bunların bir çok geçmişleri vardır ve nazarımda bunlar canlanırsa bu işin tam istediğimiz şekilde gidemeyeceği kendiliğinden meydana çıkar. Onun için rica ediyorum, Heyeti Celilenizden, bu inhisar maddesini lütfen kaldırınız ve çiftçinin sırtına tekrar bir ağır yük yükletmiş olmayalım. İnhisarı kimyevî maddeler için kabul ediyorum. Fakat alâti ziraiye üzerinden vaz geçelim. Çünkü inhisarda faide olmaz, belki zararlar olur. Onun için bunun hakkında bir takdir takdim ediyorum. Lütfen kabul buyurursanız bu iş kendiliğinden halledilmiş olur.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Muhterem arkadaşlar; ben de inhisarın aleyhinde konuşacağım.

Memleketin zirai donatım işi milyonlar ve yüz milyonlar isteyen bir iştir. Nihayet 50 - 100 milyon lira sermaye ile teessüs edecek bir kurumun, memleketin bütün zirai ihtiyaçlarını karşılamasına fiilen imkân yoktur. Halbuki, sermaye, 50 - 100 milyona birkaç sene sonra balığ

olacaktır. O halde bugünden itibaren inhisar salâhiyetini bu kanuna verdirmek, bu işle meşgul olacak büyük sermayenin kaçmasını mucip olacaktır. Arkadaşlar; kurum, kaazne vergisinden muafır, kurumun getireceği mevat, gümrük resminden muafır, kurumun sermayesi faize tâbi değildir. Kurum her türlü rüsum ve saireden muafır. Bu şerait altında teessüs eden bu kurum karşısında sermayesini riske ederek memlekete zirai alât ve edevat getirecek insanların her halde bu sahadan çekilmesi lâzımgelir.

Damar arkadaşımız izah ettiler, belki bu teşkilâtın büyüklüğü, zirai donatım alât ve edevatının fiyatını yükseltmiş olacaktır.

Bu da ayrıca zürraa yük teşkil edecektir. Ticaret Encümeni esbabı mucibesini bir defa huzurunuzda okuyayım, onlar da bizimle aynı kanaattadırlar. Yalnız mazbataya dercetmekle iktifa etmişlerdir. Mazbataya dercedilen bir izahat hiç bir zaman bir kanun metnindeki müsaadeyi ve o müsaadenin hariçte bu işi yapan insanlar üzerindeki tesirini izale etmez. Ticaret Encümeni esbabı mucibesinde ne diyor.

Dışarıdan tedarik için icabında dış şubeler açılacak ve lüzum görülecek maddelerin ithali inhisar. İcra Vekilleri Heyeti kararıyla Kuruma verilebilecektir. Encümenimiz böyle bir inhisarın bilhassa bu maddeler fiyatını yükseltmesi ve tedarikini büsbütün müşkülleştirmesi endişesini izhar etmiş ve bugün Devlet teşekküllerinin getiremediği birçok maddeleri hususî ellerin ne yapıp yapıp ithale muvaffak olduklarına nazaran dikkati çekmiştir. Bu endişelere verilen cevaplarda Kurumun yüzlerce milyonluk bir dâva olan zirai donatım sahasından tüccarı uzaklaştırmak iddiasında olmadığı, bilâkis hususî sermaye ile işbirliği edileceği ve inhisar altına almak imkânını bir takım fiili monopolleri kılarak bu ticari faaliyet sahasını daha çok malzeme temin edecek şekilde teşkilâtlandırmak olduğu tebarüz ettirilmiştir. Encümenimiz bu inhisar imkânının bu şekilde telâkki edildiğini mazbataya dercine karar vermiştir.

Gerek encümen ve gerek Hükümet bu işin milyonlara liraya mütevakkıf olduğunu biliyor fakat fiili monopolleri kaldırmak istiyor. Arkadaşlar bu kurumun hariçte şubeleri olmak ihtimalleri vardır. Arzettiğim gibi mühim yekûn tutan Kazanç Vergisi Kanunu % 70 - 80 ne balığ olmaktadır. Bunu Devlete verecektir. Sonra gümrük resmi verecek kendisiyle rekabete atılacak kimselerin rakabetinden korkacak birşey yoktur. Böyle bir rakabetten korkmak demek bu kurumun hesapsız işleyeceğini şimdiden kabul etmek demektir. Damar arkadaşımızdan bir noktada ayrılıyorum. Çünkü alât ve edevata hasredelim dediler, bunlar aynı şeydir. Mesela hariçten küktürt getirecek olur ve fiyatını yüksel-

tirse bu, zirai kalkınmamız için engel oluyor demek olur. Onun için bu maddeyi tayetmeli veya bir kayıt koymalıdır. Hariçten getiremeyecek şekilde herhangi bir vaziyete düşecek olursak, favorisiyle çalışacak kurum, eğer hariçten bir tüccarın getirdiğine rekabet edemeyecek vaziyete düşüyse o zaman çok acemacak bir vaziyete düşmüş oluruz. Temenni ediyorum, böyle çıkacak sermayeleri ülkütmemek için - Çünkü bu kanun O hükümü koymaktadır, bu sermayeyi ülkütmek demektir - bu maddenin tayyını teklif ediyorum.

F. F. DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, Ticaret Encümeninde bu maddeye, heyeti umumiyesinin müzakeresi sırasında temas edildi; bendeniz de bulundum. Ziraat Vekilinin verdiği izahat, katiiyen bu maddenin ifade ettiği mâna ile telif edilemez vaziyettedir. Ziraat Vekili, biz inhisar yapmak istemiyoruz, dedi. Hatırimda kaldığına göre işin geniş ölçüsüyle tatbik edildiği, yani bu memleketin çiftçilik bakımından kalkınması düşünüldüğü takdirde bunu temin edecek alâtü edevat ve sermayeyi (500) milyon lira olarak gösterdi. Şimdi memleketin bu esaslı işinin temin edilmesi için bu akdar geniş bir sermayeye ihtiyaç vardır. Herhangi bir surette bendenizin encümünde de ifade ettiğim üzere rüzgârın bile sermayeyi ülküteceği böyle bir kılıç ucunu göstermenin mazarratı mı? olur, faydası mı olur? Ziraat işleriyle istigal edenler kanunda böyle bir madde görürlerse herhangi bir işe girişmek istedikleri zaman bu mülâhazayı ileri sürerek koyduğu sermayenin tehlikeye düşeceğini zihinlerinden geçirirlerse bundan memleketin ziraaatı, istihsalı ve donatımı kâr mı eder, zarar mı eder? Bendenize zarar eder arkadaşlar. İş geniştir, büyüktür. Biliyorsunuz ki, 7 nei maddede ziraat Encümeninin koyduğu ve fakat ticaret encümeninin taslih etmeğe lüzum gördüğü ziraaat bankası kredisi 5 milyon inmiş bulunmaktadır. Bu kurumun sermayesinin ne kadar mahdut olduğu açıktır. Şimdi böyle büyük ve ağır bir işi bu kurum, ben, üzerime alıp yapacağım diyor. Yapın. Bu kurumun kurulmasını faydalı buluyorum, amma asla sermaye ve serbest hayatı ihlâl etmemek şartıyla. Ziraat Vekili buyurdular ki, benim böyle bir niyetim yok. Güzel. Niyetiniz yok, amma, maddeniz o niyetin tamamen zıddını göstermektedir. Onun için bendenizde Sayın Abdurrahman Naci arkadaşımın fikrine iltihak ederek bunun faydalı olmadığını, zararlı olacağını ve eğer, Sayın Ziraat Vekilimiz sermaye sahiplerinin yapacakları herhangi bir suiistimale karşı ellerinde bir müeyyide istiyorlarsa, o müeyyidenin bu olmadığını arz ederim. Başka bir çare, başka bir tedbir meselâ, iltikâra düşenleri herhangi bir suretle cezalandırmak gibi Ziraat Vekilinin eline bir silâh verelim. Buna taraftarım. Amma şimdi istedikleri silâh, onları

zedelemez, bizim çiftçiyi zedeler. Onun için bendeniz maddenin tayyını talep ediyorum.

TİCARET En. M. M. H. SARHAN (Manisa) — Efendim, sayın arkadaşlarımızın temas ettikleri ve burada ifade ettikleri endişeler aynen encümünde de mevzu bahis olmuştur. Esasen mazbatamızda da vardır. Bunları üç noktada toplamak kabildir. Bir tanesi; bir inhisar vücuda getirilirse çiftçiye bu vasıtalar çok pahalıya mal olacak, yani fiyat meselesi, ikincisi; bir Devlet teşekkülü tüccardan daha az çalışacak ve daha az verimli olacak, bu itibarla alât getirtmeyecek Üçüncüsü de; tüccar bugün fiilen Hükümet teşekküllerinin getirtemediği şeyleri ne yapıp yapıp getirttiği noktalarıdır.

Bu hususta Ziraat Vekili encümünde izahat verdiler ve bilhassa tebarüz ettirdikleri noktalar yalnız bir fabrikanın mümessili olan kimseler daha ziyade en çok kâr veren parçaları getirttiği, yahut çiftçiye uymayan alâtlar üzerinde durduğudur ve bugün mevcut olan fiili monopolları tamamıyla önleyebilmek için şu noktaları ileri sürdüler; hiç şüphesiz fiili monopolla mücadele edebilmenin en mühim şartı, aynı şeyi getirtmek hakkına malik olmaktır.

Burada yapılan iş, muayyen bir inhisarın tesisi değildir. Daha ziyade memlekete lâzım olan vasıtaları temin edebilmek için Hükümete, bir hak veriliyor, İraa Vekilleri heyeti de bunu tasdik edecek ve hakikaten bunun lüzumuna kani olurlarsa aynı silâhla mücadele edileceklerdir. Buna kani olduğu içindir ki, encümen bu maddeyi Ziraat Vekilinin izahatından sonra bu kayıtla kabul etmiştir.

REİS — Yaşar Özey.

ZİRAAT En. M. M. Y. ÖZEY (Manisa) —

Efendim, bu madde üzerinde Bütçe Encümeni, Maliye Encümeni, Ticaret Encümeni uzun uzadıya müzakerelerde bulundular. Ziraat Encümeni daha evvel bu mesele üzerinde uzun tevakkuflarda bulundu. Neticede, arkadaşlarımız dediğinin tamamen aksine olarak, bu maddenin köylü ve çiftçi için faydalı olacağı kanaatine vardı. arkadaşların ileri sürdüğü inhisar burada katiiyen mevcut değildir. Bilâkis inhisar mahiyetinde iş gören firmaların, çiftçinin zararı olarak elde ettikleri kazançları çiftçinin elinde bırakabilmek için biz bu maddeyi bu suretle kabul etmiş bulunuyoruz.

A. N. DEMİRAG (Sivas) — Bunun daha uzunu..

Zr. En. M. M. Y. ÖZEY (Devamla) — Müsaade buyurun.

Arkadaşların katiiyen endişe etmesinler. Encümenler kayıt ilâve etmişlerdir, «lüzum ve zaruret halinde» kaydı vardır arkadaşlar. Bu salâhiyet doğrudan doğruya Heyeti Vekileye verilmiştir. Heyeti Vekileye verilen bu salâhiyete, arkadaşlarımızın ileri sürdükleri endişe, çiftçinin a-

leyhine bir vaziyet katiyen vârit değildir (Gürültüler).

Ziraat Encümeni Damar arkadaşımızın bu mesele üzerinde mütalâasını almıştır...

D. ARIKOĞLU (Seyhan) — Muhaliftim.

Z. E. M. M. Y. ÖZEY (Devamla) — Mazbata muhalif serhi yoktur. Muhalefet gösterilmemiştir. Neticeyi tekrar arz ediyorum. Bu maddenin kalmamasının tamamen çiftçi lehine olduğuna Ziraat Encümeniniz kanaat getirmiştir (Reye sesleri).

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Mazbata muharirinden bir sual soracağım.

REİS — Buyurunuz.

A. N. (Sivas) — Birtakım kimseler, işe yarayacak parçaları getiriyorlar, biz bunlara mâni olmak için bunları getirtmiyeceğiz, diyorlar.

Elimizde bir kurum var, daha iyilerini ve daha uuzlarını getirtip sattıktan sonra âlem budala mıdır ki, muhtekirin getirdiği daha pahalı ve işe yarayan malzemeyi alsın?

ZİRAAT En. M. M. Y. ÖZEY (Manisa) —

Bu madde kanunda bulunduğu takdirde, kurumun bunları doğrudan doğruya ilk elden getirmek vaziyeti kolaylaşmış olacaktır. Tekrar arz ediyorum, bu madde kabul edildiği takdirde mutavassıtlara lüzum kalmadan ilk elden doğrudan doğruya getirtmek kolaylığı temin edilmiş oluyor (Gürültüler).

Abdurrahman Naci arkadaşımız; kurumun taşrada, büyük teşkilâtı olacak, bir çok masraflar olacak, diyorlar. Böyle bir vaziyet yoktur. Taşrada büyük teşkilât ve büyük masraflar mevzu bahis değildir. Böyle bir vaziyet yoktur.

R. GÜRELİ (Gümüştane) — Muhterem arkadaşlar, burada inhisar bâriz bir şekilde taayyün etmiştir. Hattâ o derece inhisar vardır ki, üçüncü madde okunursa görülecektir, irat hayvanlarına kadar gidiyor. İrat hayvanı demek süt veren inek ve saire demektir. Binaenaleyh halk, çiftçi, tüccar, köylü herhangi birisi, irat hayvanı alayım derse evvelâ Ziraat Vekâletinin müsaadesini alacaktır. Binaenaleyh inhisarelik bârizdir. Bunun Yüksük Heyetinizden kabul edilmesini bilhassa rica ederim ve diğer arkadaşlarımın tekliflerine iştirak ediyorum.

E. SAZAK (Eskişehir) — Efendim, bu maddeyi Ziraat Vekilimizin hüsnü istimal edeceğine, iyi tatbik edeceğine Eminim. Fakat insanlar fânidir. Bizim bunu kabul etmemiz için lüzum ve zaruret ne gibi şeyler olacaktır? Lüzum ve zaruret aksine olursa, 10 bin liralık bir şeyi üç bin liraya teklif edenler olursa da lüzum ve zaruret midir? O vakit de bunu kaldıracak mıyız? O vakit de kaldıracacağız. O halde ben de Sayın Vekilimden rica ederim, eserlerinin toplanmaması için bunu kendi eliyle kaldırsın, başka bir şey koysun.

Dr. O. Ş. ULUDAĞ (Konya) — İnhisar var veya yok. Bence mesele bu değildir. Ortada bir hakikat vardır. Bütün arkadaşlar gittikleri yerlerde görmüşlerdir ki, köylünün elinde bir çok makineler muattal bir haldedir ve çalışmıyor, yedek parçaları yoktur. Ziraat Vekâleti getireceği maddelerden gümrük resminden muafiyet gibi bir imtiyaz talep ediyorsa, serbest olduğu takdirde tüccarın dahi Ziraat Vekâletinin bir çok fedakârlıklara katlanarak memlekete bir takım firmalar sokmalarında hiç bir mâni olmayacaktır. Bu köyde şu tip, diğer köylerde de başka başka tipte makineler. Bu olabilir. Fakat yedek aksam olmazsa muattal kalacaklardır. Bugün otomobil yüzünden memlekette ne kadar sıkıntı çekildiğini biliyoruz. Keşki biz de bir otomobil tipi tesbit edipte kendimiz yapsaydık veya yaptırabilseydik bu hale gelmezdik. 70 türlü otomobil var, yedekleri yok. Ziraat Vekâleti getireceği makineleri memleketin iklim ve şartlarına uygun olarak tek tip yapmak istiyor. Memleketin zirai kalkınması yeni başlar. Vekil bunu istiyor. O bunu istedikten sonra, - Emin Sazak arkadaşım, şahıslar fânidir dedi, temenni ederim ki uzun müddet yaşasın - Vekil bu kalkınmayı bana ve bu memlekete gösterdikten sonra onun istediğini ufak bir imtiyazı niçin vermiyelim? Benden yana bol bol feda olsun.

S. PEK (Kocaeli) — Efendim, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 79 ncu maddesi; ukudun, sâiyü amelî, temellük ve tasarrufatın, içtimaa-tın, cemiyetlerin ve şirketlerin hududu hürriyeti kanunlarla musarrahtır, der.

Teşkilâtı Esasiye Kanununun 26 ncu maddesi: B. M. M. kavaninin vaz ve tadili, tefsiri... Tetkik ve tasdik, meskûkât darbı, inhisar ve millî taahhüdâtı mutazammın mukavelât ve imtiyazatın tasdik, gibi salâhiyetleri Meclise vermiştir. Binaenaleyh inhisar vazı Yüksek Meclise ait sarih bir haktır, bu hakların toptan devri mümkün değildir. (Kanunla sesleri). Müsaade buyurun, Ziraat Vekili, ziraat âletleri hakkında bir faydalı inhisar istiyorum, bu inhisarın şu şu fevât ve muhassenatı vardır, bunu bana verin doğrudur, bu kanunun bu suretle kabulü doğru olur. Amma Vekâlet ziraat âlet ve edevatı, şunu getirecek, bunu getirecek, kimyevi gübre getirecek, sapan demiri ucu getirecek, ziraat makinesi getirecek. Binaenaleyh bu vaziyet toptan bir inhisar vaziyeti oluyor. Ben rica ediyorum, Ziraat Vekâleti hangi maddelere ve nelere inhisar koymak istiyor. Hiç olmazsa onu söylesin. Meselâ kimyevi gübre hususunda diğer sermayelerle rekabet edemem, inhisar istiyorum, kükürt için inhisar istiyorum, sapan demiri ucu için inhisar istiyorum diye madde üzerinde söylemelidir. Meclisi Âli kabul ederse mesele yoktur. Fakat bu kanunla neler için inhisar istendiği malûm

değildir. Binaenaleyh bu maddeyi kabul etmekle Yüksek Meclis topyekûn İcra Vekilleri Heyetine ve Ziraat Vekâletine inhisar hakları veriyor demektir ki, buna da cevaz yoktur. Neler için inhisar istiyorsa burada tasrih edilmelidir, elli madde üzerine inhisar koymaya kalkarsa arkadaşımın dediği gibi; inek girmiyecek, sapan girmiyecek, kükürt girmiyecek, 99 nesne girmiyecek dersen ne yapmak mümkündür. Onun için hiç olmazsa tasrih edilmelidir. Ne için ve ne suretle inhisar hakkı isteniliyor?

ZİRAAT V. Ş. R. HATIPOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlar; Türkiye Ziraî Donatım Kanununun müzakeresi vesilesiyle gösterilen hassas alâkaya bilhassa teşekkür ederim. Kanunun 15 neî maddesi üzerinde duran muhtelif arkadaşlarımızın hassasiyetlerini hürmetle ve samimiyetle karşılarım. Çünkü arkadaşlarımızın hepsinin herhangi bir noktayı dikkatle ele almaları memleket çiftçisinin, mümkün olduğu kadar kolay, ucuz bir şekilde teknik istihşal vasıtaları ve malzemesi ile donatılmasını istemelerinden ileri geldiğine yürekten inanıyorum. Zaten B. M. Meclisinin yüksek huzuruna sevk edilmiş bulunan Türkiye Ziraî Donatım Kurumu Kanununu ben şahsen yalnız Ziraat Vekâletinin bir kanunu değil, Cumhuriyet Hükümetinin son yıllarda fiilen ele aldığı büyük dâvalardan birine ait kanunlardan biri addediyorum. Bu itibarla bu lâyihası Ziraat Vekâletinin lâyihası değil Yüksek Heyetinizin benimsediği kanunlardan biri olarak sayıyoruz. Biz bu kanunun hazırlanmasında ve Yüksek Mecliste müzakeresinde, sadece emrinizde çalışan insanlar sıfatıyla hizmetimizi eda ediyoruz. Kanunun heyeti umumiyesi ve tek tek maddeleri hakkında Yüksek Meclisin vereceği kararlar şüphesiz ki, memleket için en faydalı ve en isabetli kararlar olacaktır. (Bravo sesleri).

Şimdi arkadaşlar, 15 neî maddenin mahiyeti ve bu maddenin konulmasına bizi sevkeden saikleri, müsaade ederseniz, biraz vaktinizi alarak, birer birer huzurunuzda tahlil etmek isterim:

Malûmunuz olduğu üzere bu madde önce ihtisas Encümeni olarak Ziraat Encümeninde, sonra Maliye Encümeninde, bilâhara Bütçe Encümeninde ve Yüksek Meclisin Kararıyla Ticaret Encümeninde inceden inceye tetkik edildi. Her encümendeki arkadaşlar, kayıtsız, şartsız olmak üzere bu 15 neî madde üzerinde dikkatle, hassasiyetle durdular ve bu encümenlerde bu maddeyi koymamızı icabettiren zaruretleri etraflıca demiş ve tahlil etmiş bulunuyoruz. Bununla beraber yüksek huzurunuzda, efkârı umumiye karşısında bu maddeyi nasıl telâkki ettiğimizi? Ve niçin buna lüzum ve zaruret bulunduğunu? Bir kere daha tekrar etmeye müsaadenizi rica ederim.

Hemen ilâve edeyim, arkadaşlar, ben bu maddenin zarureti huzurunuzda teşrih etmek cesaretini gösterirken sâdece Yüksek Meclisi aydınlatmak ve bu zarureti anlatmak için va-

zifemin icabı bir hizmet gördüğüme kani bulunuyorum.

Arkadaşlar, 15 neî maddenin derpiş ettiği hüküm teknik istihşal vasıtaları ve malzemesinin tedarikinde küllî bir inhisarı ifade etmiyor. Bu hususta zihniyetimizi iyice ışıklandırmak için ben inhisar kelimesini bile kullanamayacağım. Bu madde hükmü bazı maddelerin ithaline münhasır kalmaktadır. Arkadaşlarımız teker teker söylerken benim üzerimde bıraktıkları intiba, Türkiye Ziraî Donatım Kurumunu bir nevi teknik istihşal vasıtaları tedarikinde umumî inhisar tesis edecek gibi telâkki etmektedirler. Katiyen bu maddenin tedvininde böyle bir maksat gözetilmemiştir. ve maddenin yüksek Meclisin huzuruna getirilmesinde böyle bir sebep âmil olmadı. Misal olarak arz edeyim. Recai Bey arkadaşımızın hayvanların, irat hayvanlarının, süt hayvanlarının alım satımı bile inhisara tâbi olacaktır dediler. Bu nasıl akla gelebiliyor? Biz irat hayvanlarını, yiye hayvanlarını umumiyetle yurdumuz içinde yetişen hayvanlardan tedarik ediyoruz. Binaenaleyh, bunlar da bir ithal mevzuu yoktur. On beşinci madde ise yalnız ithale taallük ediyor. Bunların damızlık olarak haricden ithali zaten bu gün gayet ağır kayıtlara, şartlara tâbidir. Görülüyor ki, arkadaşım biraz acele etmişlerdir, maddeyi çok şümüllü anlamışlardır. Bundan başka, burada konuşulandan anladığıma göre memleket içerisinde bu madde-ile, bütün istihşal vasıtaları alım, satımı, imâlî yasak edilecektir. sanılıyor. Evvelâ açık olarak bilmeğlimiz lâzım gelir ki, bu madde münhasıran ithale taallük etmektedir. Ziraî Donatım kurumu mevzularına dâhil her nevi el âleti, hayvanlarla çekilen, motorlu kuvvetlerle müteharrik makine, her nevi kimyevi gübre, tohumluk, ilâç maddeleri ve sairinin memleket içerisinde istihşali, imali, alım ve satımı, önünüze gelmiş olan kanunun ruhuna ve maddelerine nazaran tamamiyle serbesttir. Bu işler, hiç bir inhisara tâbi tutulmamaktadır. Burada 15 neî maddenin hassatan istihşaf ettiği bir tek nokta vardır ki, o da bazı maddelerin ithaline taallük etmektedir. Şimdi bazı maddelerin kanunun 15 neî maddesinin metninde ifade edildiği şekilde Heyeti Vekile lüzum gördüğü takdirde ithalinin Ziraî Donatım kurumuna verilmesinin saikleri nedir, bunları kısaca huzurunuzda tekrar edeceğim.

Arkadaşlar; Türkiye Ziraî Donatım kurumunun bugün ele almak istediği istihşal vasıtalarının ve istihşal malzemesinin bugüne de şâmil olmak üzere tarihimiz içinde tetkik edecek olursak, alım ve satımı, ticareti, kendi unsurlarımız elinde değildir. Memleketimizde alelekser bu gibi vasıtalar yabancı firmalar tarafından satışa arz edilmektedir. Memleketimizde bizzat bizim vatandaşlarımızın bir ticaret mevzuu olarak bu işlerle alâkaları uyanmıştır. Daha doğrusu buna

inkân bulamamışlardır. Bir çok maddelerin alım ve satımında uzun yıllardan beri memleketimizde fiili inhisarlar mevcuttur. İşte bu gibi hallerde bu maddelerin Devlet eliyle ithali memleket menfaatlerine daha uygun görülmüştür. Bundan başka memlekete ithal edilecek teknik istihlal vasıtaları, ilâçlar, gübre ve sairinin çiftçiye hilesiz olarak ve ihtiva ettikleri cevheri ifade eder halde, sâlim şekilde ulaştırılması bugün maalesef mümkün olamamaktadır. Bazı misaller arzedeğim; tütün mıntakalarımıza tütün için kullanılan tütünün yanma kabiliyetini artıran sulfatdamanyom gübresi yerine tütünün yanma kabiliyetini azaltan bazı gübreler serbest teşekküller tarafından sürülmüştür. Bunun önüne kolay kolay geçilemiyor. Bunları da önlemek memleket lehinedir. Binaenaleyh, bir taraftan fiili inhisarların mevcut bulunması diğer taraftan ilâç, gübre gibi bazı maddelerin köylü eline emin bir şekilde ve hilesiz olarak ulaştırılmasını temin için kontrole mecburiyet vardır. İşte bu gibi hallerde kullanılmak üzere böyle bir salâhiyetin Hükümetin elinde bulunması lüzum ve zaruretine kani olduk ve bu maddeyi de bunun için tedvin etmiş bulunuyoruz.

Bazı arkadaşlar; 15 nci madde bulunduğu takdirde, Umumi Heyette olmak üzere, bütün bu donatım maddelerinde bir fiyat yüksekliği olacağı ve serbest rekabetin ortadan kalkacağı yönünde ve mânasında yüksek huzurunuzda mâruzatta bulundular. Halbuki bizzat maddenin ifadesi ve muhteviyatı gözden geçirilecek olursa böyle bütün zirai istihlal vasıtalarının fiyatlarının yükselmesini intae edecek ve Zirai Donatım Kurumuna mahza rekabet etmek için bir inhisar tesis edecek mahiyette salâhiyet verilmediği anlaşılır. Serbest rekabeti ortadan kaldırmadığımızı hattâ, misal olarak bizzat bu kanunun bazı madde ve fıkraların iştah edebilirim. Çünkü kanunda hususi teşebbüslerle işbirliği vardır ve memleket içinde alım satım serbesttir. Arkadaşlar, memleketimizde, çiftçinin donatım için muhtaç olduğu alet, makine, malzeme, tohumluk ve saire gibi ayrı ayrı gruplarda hulâsa ettiğimiz vasıtalar ve malzeme her gurup içinde tek, tek çeşitleri ile ele aldığımız takdirde bir çok tenevvü gösterdiği anlaşılır. Bu vasıtaların ve malzemenin memleket içerisinde 14 milyonluk bir kütlenin ihtiyaçlarına tekabül edecek miktarda ve hacimde bir tek kurum tarafından temini inkânı mevcut değildir ve böyle bir şey düşünülemez. Bilâkis bunun için memleket içinde serbest sahada bulunan hususi zekâ, sermaye ve iş kuvvetlerini seferber etmek niyetindeyiz. Memleket çiftçisini bir merhale daha teknik seviyeye çıkarmak için bu yönden çok emek ve çok para harcamak zarureti vardır. Bu itibarla Türkiye Zirai Donatım Kurumunda herhangi bir sebeple bilângosunda kâr göstermek ve kurumu kârlı bir şe-

kilde geliştirdim diye efkârı umumiye karşısında prezante etmek kasdiyle düşünülmüş bir inhisar ruhu katıyen mevcut değildir. Bunu huzurunuzda açık olarak söylüyorum. Arkadaşlar, memlekette bu sahada çalışmak isteyen ne kadar zekâ, iş kuvvet ve sermaye varsa bütün bunların hepsini memleket çiftçiliğinin menfaati iktizasından olduğu için, bu yöndeki çalışmalarının teşvik edileceğini bir kere daha tekrar ederim. Şimdi arkadaşlar, Heyeti Celilenizden olduğu kadar bizzat bu maddeye itiraz eden arkadaşlardan rica ediyorum, 15 nci maddeyi herhangi bir rakabeti ortadan kaldırmak mahiyetinde telâkki etmeyiniz. Encümenlerde de arzettim. Türkiye Zirai Donatım Kurumun amme hizmeti gören bir teşekkül olarak kabul ediyorum. Bu kurum efkârı umumiye karşısında yıllık bilângosunda şu kadar kâr etmiştir diye övünmek yolunu tutmayacaktır ve böyle bir şey kurumun espirisinde bulunmayacaktır. Bilâkis yıl içerisinde Türk çiftçisinin ne kadarının, ne miktarda, hangi çeşit vasıta ve malzeme ile donatıldığını ve hangi hacimde ihtiyacı karşılandığını isbatla varlığını teyit edecektir. Bu durumda bulunan bir kurumun memlekette serbest rekabeti kaldırmıyacağı ve inhisar yoluna gitmiyeceği bedihidir.

Şimdi 15 nci maddenin teferruatına geliyorum. Arkadaşların maddeyi dikkatle tetkik buyurdularsa görürler ki, evvelâ alehltlak Donatım Kurumuna rekabet için inhisar vazı salâhiyeti verilmemiştir.

İkinci: İstenecek salâhiyet ancak lüzum ve zaruret hâsıl olduğu zaman kullanılacaktır. Sonra inhisar vazı salâhiyeti Ziraat Vekiline dahi verilmemiştir. Bu salâhiyet nihayet memleketin umumi menfaatleri zaviyesinden faydeli, lüzumlu ve zaruri olduğu takdirde kullanılmak üzere İcra Vekilleri Heyetine verilmemiştir. Maddenin hususiyeti, mahiyeti buradadır. Öyle umarım ki, memleketin âli menfaatleri ve Zirai Donatım Kurumunun takip ettiği hedeflere ulaşma zaviyesinden bu maddenin tatbik şeklini İcra Vekilleri Heyetinin suiistimal etmiyerek hakikaten memleket menfaatlerine uygun olarak tatbik edeceğini kabul buyurursunuz. Bendenizin mâruzatım sırf maddenin yanlış telâkki edilmemesine matuftur. Türkiye Zirai Donatım Kurumu hiç bir zirai ihtiyaç maddesinde monopol tesisi zihniyetinde değildir. Memleket içerisinde hususi teşebbüsleri takviye edecek, teşvik edecek bizzat kanunun maddelerinde fıkralar vardır. Buna rağmen Yüksek Meclisinizin bu madde hakkındaki hükümleri nasıl tecelli ederse ona boyun eğmekten başka yapacağım bir şey yoktur. Boyun eğerim. Yalnız hizmetinizde bulunan bir arkadaşınız sıfatıyla bu işte memleket menfaatlarının daima korunacağından emin olmamızı ifade etmek isterim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

F. F. DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Ziraat Vekili arkadaşımız maddeyi nasıl telâkki ettiklerini buyurdular. Bendeniz bundan evvelki mâruzatında maddeyi kendilerinin nasıl telâkki ettikleri hakkında belki fuzuli, fakat nâkil vaziyetinde olarak kendilerine terecüm olduğunu zannediyorum. Maddeyi anlayış tarzında hiç bir farkımız yoktur. Yani kendileri de buyuruyorlar, itiraf ediyorlar ki, bu iş gayet geniş bir iştir. Bunu kabul buyuruyorlar. Memleketteki sermayeden, zekâdan, irfandan istisna etmeye imkân yoktur ve nasıl telâkki ediyorlar, inhisar değildir, munhasırdır diyorlar. İnhisar olsun, munhasır olsun ikisi de inhisarın madde asdiyesinden doğar. Meselâ pamuklu mensucat pamuktan doğar, munhasır budur. Madde asdiyesi aynıdır. Sazak arkadaşım da söylediler: İnsanlar fânidir. Sonra Vekil madde kanuniye ile beraber yürüyüp gitmez. Vekilin buradaki beyanları da aynı şekilde zaman geçtikçe unutulur gider. Gazetelere de mahdud bir sahada intikal eder. O da geçer gider.

Burada bir madde kanuniye var. Bu kanunun sahai işgaline giren herhangi bir mevzu olursa onun tepesinde inhisarın kilmeci durmaktadır. Bu vaziyette buna kimse girer mi arkadaşlar? Herhangi biriniz teşebbüsü şahsi sahibi veya sermayedar olsanız girebilir misiniz? Bu memleketi kalkındırmak için geniş sermayeye ihtiyaç vardır ve bilhassa çiftçinin buna hepsinden ziyade ihtiyacı vardır. Sayın Ziraat Vekilinin giriştiği büyük dâvada buna çok ihtiyacı vardır. Bu şekil bu dâvayı bozar. Binaenaleyh, bu dâvayı kurtarabilmek için, çiftçiyi donatabilmek için - efendim, kükürte söyle olmuştur, bilmem nede böyle olmuş, bundar teferruatır - sermayeye, geniş sermayeye ihtiyaç vardır. Şayet fazla kazanç temin etmeğe çalışıyorlarsa, elimizde Kazanç Vergisi Kanunu vardır, suüstimalde sapıyorlarsa yine elinizde Men'î İhtikâr Kanunu vardır. Binaenaleyh, ortada bendeniz bu kanundan, Ziraat Vekilinin istihdaf ettiği mânanın, çıkarılınca bozulacağına kani değilim, böyle bir engel görmüyorum, görsem zaten yüksek huzurunuzda çıkıp maruzatta bulunmazdım. Amma sayın arkadaşımız Sedat Pekin izah ettiği üzere o noktayı düşünmedim, bundan evvel kanunun heyeti umumiyesinde düşüncelerimi arz etmiştim. Hakikaten böyle ucu bucağı belli olmayan bir inhisar isteyen bir madde ile Teşkilâtı Esasiye Kanununun açık mefhumuna muhalif olarak bir inhisar tesisi salâhiyetini topyekûn İera Vekilleri Heyetine devretmek katiyen doğru bir şey değildir. Müeyyide istiyorlar, anlaşılıyor ki, bir kontrol salâhiyetini ellerine almak istiyorlar. Onun için bendeniz görüyorum ki Sayın Vekilin telâkkisi ile madde arasında tamâmiyle bünyevî fark vardır. Vekil başka şey düşünüyor, fakat madde başka şey söylüyor. Maruzatım bundan ibarettir.

R. KAPLAN (Maras) — Arkadaşlar, Vekil arkadaşımızı ve Ticaret Encümeni Reisini dinledikten sonra inhisar fıkrasını tayyetmekten başka, Meclis için çare yoktur. Her ikisi de, inhisar tatbik edilmek üzere konulmamıştır, katiyen böyle bir niyetimiz yoktur, yalnız bir salâhiyet istiyoruz diyorlar. Bu esbabı mucibe ile Meclisi Âli inhisar vermek salâhiyetini devredemez.

Teşriî bakımından sakat olur. Onun için neyin inhisara almacağı, ayrıca zikredilerek, madde madde zikredilerek bir kanunu mahsus ile gelmesi lâzımdır. Meclisi Âli onun üzerinde uzun uzadıya tetkikat yapar. Halbuki bu kanun böyle değildir. Yalnız Ziraat Vekâleti değil, Heyeti Vekile tetkik edecektir buyurdular. Bu salâhiyet Meclisindir. Tetkik salâhiyeti, Meclise aittir. Hangi maddeler üzerinde inhisar vermeyi kabul ediyorsa Meclisin bunları tetkik etmesi şarttır. Binaenaleyh bu istek teşriî bakımından doğru değildir. Fiiliyat bakımından doğru mudur arkadaşlar? Fiiliyat bakımından da doğru değildir. Gayet güzel bir müessese kuruyoruz. Ziraat Vekilimize çiftçilerimiz namma bu kürsüden teşekkür ederiz. Bu müessese çalışmaya başlasın, bu işin içine girsin, icabederse ondan sonra bu iş içinde bir kısım maddelerin inhisarına ait olmak üzere Ziraat Vekâleti Meclisi Âliye bir kanunla gelsin. Amma bugünkü esbabı mucibe doğru değildir.

Bir de arkadaşlar, bunun bir çok misalleri vardır. Kinini Kızılay'ın inhisarına verdik, harp geldi memleket kininsiz kaldı. Onun için büyük sermayeye mütevakıf olan işleri bir müessesenin inhisarına verince memlekette o işler üzerinde açıkta kalır. Bunu, kininde gördük arkadaşlar. Binaenaleyh arkadaşlarımız tay teklifi ne iştirak ediyorum. Maddeyi tayyedelim.

Vekil arkadaşımızın da işi kolaylaşmış olur. Kendileri de esasen Meclisi Âli neyi tasvip ederse onu kabul edeceklerini beyan buyurdular. Tay, kendilerinin de lehinedir arkadaşlar. Kurum bir kere işe başlasın. Girsin işin içine. İnhisar lâzım olursa o zaman gelsin. Çünkü inhisar ayrı bir kanun ister.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Muhterem arkadaşlar; bendeniz, ziraat işimizin, zirai kalkınmamızın en salâhiyetli adamı olarak sayın vekilimizi tanıyorum. Hakikaten kendilerinden memleket ziraatı namma büyük büyük ümitlerim vardır. Bir çok arkadaşlarımızın da benim bu itimadına iştirak ettiklerini, her zamanki ifadelerinde teyit etmişlerdir. Yalnız maalesef bu inhisar işinde kendileri ile beraber değilim. Arkadaşlar, esbabı mucibesini evvelece de izah ettim. Arkadaşlar da beyan buyurdular. Nihayet sayın vekilimiz hangi esbabı mucibe ile bunu teklif ettiklerini beyan buyurdular.

İfade ettiler ki; bu işi ecnebi firmalar getiriyorlar ve binaenaleyh bu iş onların elindedir.

Arkadaşlar, Cumhuriyetin ilânında yiyeceğimizin unların bir kısmını dahi ecnebi firmalar getiriyordu. Fakat memlekette teassüs eden sermaye artmış ve bu ecnebi firmalar gittikçe yerlerini Türk firma ve sermayelerine terk etmiştir. Eminim ki, beş on sene sonra da büsbütün ortadan kalkacaktır. Ben taahhüt hayatına atıldığım zaman karşımızda muazzam sermayeli ecnebi firmalar vardı. Beş on sene sonra hiç biri kalmadı. Sahayı tamamiyle bizlere terk ettiler. Onun için müsterih olsunlar, memlekette ticaret Avrupayla, ticaret münasebatı günden güne artmaktadır. Bütün ecnebi firmaların tuttuğu sahalar Türk sermayesine intikal edecektir. Diyorlar ki, fena mal getiriyorlar, çiftçiye müzazarrır ediyorlar.

Arkadaşlar; Ziraat Vekâleti memlekete ithal edilen zirai materyalın hakikî evsafını tâyin ederek müzır olanları menetmek hakkına sahiptir. Bu gibi zararları önlemek, salâhiyet ve vazifeleri dâhilindedir. Kıymetli vekilimizin bunu % 100 yapacaklarına da eminim.

Diıyorlar ki, hariç sermayeye de yer veriyoruz. Filhakika kanunda deniyor ki, bu kurum hariç sermayelerle mukaveleler yapacaktır. Eğer Kurumun sahası da, eğer samimi iseler, samimi olduklarına hiç şüphe yoktur, kastrı ticaret değil, münhasıran memlekete asgari fiyatla zirai donatımı temin etmek ise, hiç kâr etmiyecektir, yalnız masarifi zaruriyesini alacak demektir. Serbest sermaye böyle işe girmez. Onun için o fiilen mevcut olmakla beraber nazardır kabiliyeti tatbikiyesi azdır. Amma esas gayesi hariçinde donatım Kurumları kâr kastıyla hareket edecek olurlarsa, bir sermayedar bulabilirler. Esas ve gaye kâr olmadığına göre kendilerinin hariç sermayeden büyük yardım göreceklerini ümit etmiyorum. Teşkilâtı Esasiye kanuna göre inhisar işinin bizzat Büyük Millet Meclisinin salâhiyeti olduğu muhakkak bir keyfiyettir. Hukuku arkadaşlar bunu izah ettiler. Günün birinde herhangi bir şekilde inhisara almak lâzım gelirse Büyük Millet Meclisine gelip karar alabilirler. Onun için çok hürmet ettiğim sayın vekilimizden rica ediyorum, ısrar etmesinler, encümen mazbata muharriri Yaşar Bey arkadaşımızın kanaati hilâfına olarak çiftçilerimizin zararına olan bu işin kaldırılmasını rica ediyorum.) (Reye reye sesleri).

D. ARIKOĞLU (Seyhan) — Arkadaşım benim hakkımda bir şey söylediler. Ona cevap vermek mecburiyetindeyim. Burada tasrih etmek mecburiyetindeyim. Onun için söz istiyorum.

Dr. S. A. DİLEMRE (Rize) — Bendeniz de Demirağ arkadaşımızın söylediği bir noktaya temas edeceğim. Vakia benim tekrar söylemememe hacet kalmadı. Fakat Demirağ arkadaşım mese-

leye daha başka şeyler de karıştırdılar. Onun için söylemek istediğimi tekrar etmek mecburiyetinde kaldım.

Bunu Vekil Bey'e de demin söylemiştim, Sıhhat Vekâleti bir serom alacağı zaman evvelâ o serom Vekâletin labratuvarına gelir ve tetkik edilir. Nihayet Ziraat Vekâletinin de alâtü edevatı ziraiyeyi muayene için parkları vardır. Orada muayene ve tetkik eder ve icabederse ruhsat verir. Ziraat Vekâleti, şu türlü orak makinesi buraya giremez dediği zaman o, artık memlekete giremez. Amma Şarka yaramaz da memleketin başka tarafında kullanılabilir, o başka. Sıhhat Vekâleti kabul ettiği ilâem hatta fiyatına, etiketine kadar karışır. Şimdi bana öyle geliyor ki bu, Ziraat Vekâletini en çok tatmin edecek bir şeydir. Bir tüccar memlekete getireceği şeyin prospektüsünü resmini, hatta bizzat kendisinden bir nümune getirerek ondan sonra karar verir. Muayene ettikten sonra muvafaktır dedi mi matlup hâsıl olur. Demirağ arkadaşımız bunu da söylediler. Fakat zannediyorum ki, söylediklerimin bir noktası her şeye kifayet eder.

D. ARIKOĞLU (Seyhan) — Yaşar arkadaşım benim Ziraat Encümeninde bulunduğumu ve bu madde üzerinde görüşüğümü - Eğer yanlış anlamadımsa - benim de muvafakat ettiğimi söylediler.

Y. ÖZEY (Manisa) — Hayır, öyle söylemedim.

D. ARIKOĞLU (Devamla) — Halbuki ilk önce bu madde geldiği günden itibaren - Hatta ilk içtimamızı burada yaptık, bütün arkadaşlarımı iştah ederim - ben bu maddeye dokundum ve bu madde geçmemelidir, dedim. Sonra Ziraat Encümeninde de görüştük, muvafakat ettiğini hiç bir zaman hatırlamıyorum, belki arkadaşımın hatırında yanlış kalmış olabilir. Onu tashih için huzurunuzda çıktım. (Reye sesleri).

REİS — Takrirler var okutuyorum:

Yüksek Reisliğe

15 nei maddenin tayyımı arz ve teklif ediyorum.

Sivas Mebusu
A. N. Demirağ

Yüksek Reisliğe

15 nei maddenin tayyımı arz ve teklif ediyorum.

Bingöl Mebusu
F. F. Düşünsel

Yüksek Reisliğe

15 nei maddede zikredilen «Münhasıran» kelimesinin zihinleri bulundurıcı ve vatandaşın serbestii muamelesini menedici bir ifade olduğundan, bu maddenin Bütçe Encümeninde daha sarıh bir madde olarak müzakere edilmesi için cün-

cümene iadesini teklif ederim.

Afyon Mebusu
Berç Türker

Yüksek Riyasete

Bu maddenin aşağıdaki yazılı şekilde tadilini teklif ederim:

«Kurumun iştilgal mevzuuna giren maddelerin memlekete ithal hakkı ziraat âleti ve makine-leri müstesna olmak şartıyla Ziraat Vekillığının teklifi ve İera Vekilleri Heyetinin kararıyle münhasıran kuruma verilebilir.»

Seyhan Mebusu
Damar Arıkoğlu

REİS — Bu tekliflerin en cezrisi maddenin tayımı teklif eden ilk iki takrirdir. Şimdi bu tay teklifini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Tay kabul edilmiştir.

REİS — Şimdi 16 ne madde 15 ne madde olmaktadır, ona göre takip buyurmanızı rica edeceğim.

MADDE 15. — Kurumun Türkiye'ye ithal edeceği ham, yarı mamül ve mamül maddelerle bilûmum alât makina ve yedek parçaları nevileri Ziraat Vekâletinin teklifi üzerine İera Vekilleri Heyetince tesbit edilmek şartıyla gümrük ve her nevi ithalât resimlerinden ve vergilerinden muaftr.

Gl. N. ELDENİZ (Seyhan) — Efendim, deminki maddede arz etmek istediğim, fırsat bulamadım, bu maddede arz etmek istiyordum.

Kurumun Türkiye'ye ithal edeceği, Ziraat Vekâletinin Türkiye'ye ithal edeceği, filân müessesenin Türkiye'ye ithal edeceği... Nedir ithal edilecek? Ziraat makineleri. Ziraat makineleri nedir? Efendim, bunlar esası, ince bir tayyare motörü değildir. Ziraat âlâtı kaba alâttan ibarettir, incesi varsa ithal edelim, diğerlerinin ithalini Allah rızası için, düşünmiyelim, biz yapalım. Af buyurun, af buyurun, heyecanlandım, fakat bu heyecan lâzımdır. İthal edilecek, getirilecek, alınacak, bilmem ne edilecek... Ziraat Vekili İâtuf buyursun, kendisi yapsın. Bir tane yapsın, beş tane yapsın. Memleketin her tarafında nasıl kurunlar yapıyorsa, bunların fabrikalarını kursun. Ben eminim, eümläten eminiz, Heyeti Muhteremimiz bu parayı vermekten çekinmeyecektir. Adam olamayız arkadaşlar, milletimiz inşaallah adam olacaktır. Fakat adam olmanın bir yolu da budur. Aman af buyurun, istirham ederim, bu türlü düşünelim. Millet'in ve vatanın selâmeti için, tarihin selâmeti için bu türlü düşünelim.

REİS — Zannediyorum ki muhterem hatip millet'in adam olmasını söylerken, onun en yüksek medenî bir seviyeye yükselmesini kastedmiş olacaktır.

Gl. N. ELDENİZ (Seyhan) — Tabii efendim. (Biz de öyle anladık sesleri).

REİS — 15 ne maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Kurum, şube ve müesseseleri kuruluş muameleleri ile ikraz ve istikraz menkûl ve gayrimenkûl alım, satış işlerinde vesair muamelelerinde vergi, resim ve harçlardan muaf olduğu gibi taksitle yapılan muameleler için tanzim edilecek senetler damga resminden ve tasdik harından muaftr.

Kurum tarafından yapılacak muamelelere ait senetlerin ve sair vesikalarn muhtar ve ihtiyar heyetlerince tasdikı noter tasdikı hükmünde olup bunlardan dolayı hiç bir harç, resim ve para alınmaz.

Müessesillerin kurum namına yapacağı işler aynı hükümlere tabidir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Kurum ve müesseseleri, kazanç ve buhran vergilerinden muaf olduğu gibi 3460 sayılı kanunun 46 ve 47 ne maddeleri hükümlerine de tabi değildirlir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Beşinci fasıl

Müteferrik hükümler

MADDE 18. — 3460 sayılı kanunun 12, 13, 21, 23, 24, 27, 28, 34, 36, 42 ne maddelerinde yazılı İktisat Vekillğine ait salâhiyetler, kurum işlerinde yalnız Ziraat Vekillği tarafından kullandırılır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Ziraat Vekillği kurum işlerini her zaman teftiş ettirebilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1. — 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 43 ne maddesine müsteniden temin olunan sermayeden tenzil edilecek 14 600 000 lira ile aynı kanunun 27 ne maddesine istinaden tesis edilmiş olan fondan verilecek 5 000 000 lira ve aynı fondan evvelece verilmiş bulunan 1 320 000 liradan sarfedilmeyen kısım dördüncü maddede yazılır sermayeye mahsup edilir.

Millî korunma sermayesinden mahsup edilen miktar her sene Maliye Vekillği bütçesine konulacak tahsisatla kapatılır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — 3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre teşkil edilen (Türkiye Zirai Donatım Kurumu) bütün mevcudat, hak ve vecibeleri muvakkat birinci maddede yazılır 14 600 000 liranın işletilmesinden mütevellit bütün neticelerle birlikte, bu kanunla kurulan (Türkiye Zirai Donatım Kurumu) na devredilmiştir.

Devir işleri Ziraat ve Maliye Vekillikleriyle kurum tarafından seçilecek birer âzadan müteşekkil üç kişilik bir Heyet tarafından yapılır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyini-ze arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Şûrasında açık bulunan âzalık seçimine 296 zat rey vermiştir. Bu reyler şu suretle inkısam etmiştir.

Muhittin Tekat 116, Ali Seyfi Tülümen 100, Baha Aykaç 80 rey almışlardır.

296 nın yarısı 148 dir. Binaenaleyh 149 rey ekseriyet teşkil eder. Halbuki en çok rey alan 116 dir. Bu vaziyette diğer inikatta yeniden rey toplanması lâzımdır.

Çarşamba günü saat 15 te toplanmak üzere inikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 16,40

DÜZELTİŞ

Bu zaptın sonuna bağlı 161 sayılı basmayazıda aşağıdaki düzeltmeler yapılmıştır:

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
1	9	Sayı : 6 - 227/ 1128	Sayı : 6 - 226/1127
1	11	Devlet Şûrası Dördüncü Daire Reisliğine seçilen Kemal Arar'dan açılan...	Devlet Şûrası Beşinci Daire Reisliğine seçilen Ferit Bilen'den açılan...

Türkiye Ziraî Donatım Kurumu kanunu lâyihası ve Ticaret Encümeni mazbatası (1/138)

Ticaret Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Ticaret Encümeni
Esas No. 1/198
Karar No. 21

16. VI. 1944

Yüksek Reisliği

«Türkiye Ziraî Donatım Kurumu» tesisine dair Ziraat Vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 24. I. 1944 tarih ve 6/247 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâiyası, Büyük Millet Meclisi Umumî Heyetinin 2. VI. 1944 tarihindeki 67 nci inikadında Ziraat, Maliye, Bütçe Encümenleri mazbatalarıyla birlikte Encümenimize tevdi buyurulmakla Ziraat ve Ticaret Vekilleri ile her iki Vekâletin lâyiha ile ilgili salâhiyetli memurları olduğu halde müzakere olundu.

Bu lâyihanın mucip sebeplerini teşkil eden teknik istihsal vasıtalarımızın eksikliği ve iptidailiği, yedek parça yokluğu, tamir güçlüğü, iyi tohumluk, suni gübre, ilâç maddeleri ihtiyaçları hakkında izahat alınmış ve bu vasıta ve malzemeyi çiftçimize istediği anda, kendisine yarınacak şekilde ve miktarda, elverişli fiyatlarla ve kolayca temin mesuliyetini yüklenebilmek için Ziraat Vekâletinin yalnız kendisine bağlı ve halen mevcut teşkilâtın ayrı teknik bir teşekkülün kurulmasında zaruret gördüğü anlaşılmıştır. Bu suretle bu teşekkül, zirai istihsal vasıtalarının tedariki, imali ve dağıtımını ile vazifelenmektedir.

Dışarıdan tedarik için icabında dış şubeler açılacak ve lüzum görülecek maddelerin ithali inhisarı, İcra Vekilleri Heyeti kararıyla, Kuruma verilebilecektir. Encümenimiz böyle bir inhisarın bilhassa bu maddeler fiyatını yükseltmesi ve tedarikini büsbütün müşkilleştirmesi endişesini izhar etmiş ve bugün Devlet teşekküllerinin getiremediği bir çok maddeleri hususi ellerin ne yapıp yapıp ithale muvaffak olduklarına nazaran dikkati çekmiştir. Bu endişelere verilen ce-

vaplarda Kurumun yüzlerce milyonluk bir dâva olan zirai donatım sahasından tüccarı uzaklaştırmak iddiasında olmadığı, bilâkis hususi sermaye ile işbirliği edileceği ve inhisar almak imkânını bir takım fiilî monopolleri kırarak bu ticarî faaliyet sahasını daha çok malzeme temin edecek şekilde teşkilâtlandırmak olduğu tebarüz ettirilmiştir. Encümenimiz bu inhisar imkânının bu şekilde telâkki edildiğinin mazbataya dercine karar vermiştir.

Ziraat âletleri ve parçaları imali meselesinin daha ziyade bir demir sanayii işi olduğu tebarüz ettirilerek kurumun bu hususta müstakillen çalışmasının teknik güçlükleri belirtilmiş ve Sümerbank ile işbirliği yapılması temenni olunmuştur.

Dağıtım işi yalnız depolar tesisi ve amelî öğretim işi olmayıp aynı zamanda satış bedellerinin takibi, taksitlerinin toplanması gibi mali muameleleri de istilzam ettirmektedir. Hâlen buna mümasil işlerle meşgul olan T. C. Ziraat Bankasının memleketin her tarafına dağılmış 267 şube ve ajanlığı ve 3 000 kişilik bir memur kadrosu vardır. Ayrıca Kredi ve satış kooperatifleri birlikleri de mevcuttur. Binaenaleyh, bu teşkilâtın bulunduğu mahallerde kurum mümessillığının tüccara verilecek veya yeni bir şube açılacak yerde T. C. Ziraat Bankası ile bir mukavele yapılmak suretiyle bu mevcut teşkilâta gördürülmesi temenni olunmuştur.

Zirai donatım işinin toprak ve memleket ölçüsünde halledilmesine teşebbüs edilmiş olması teknik vasıta inkilâbının gerçekleştirilmesi yolunda atılmış bir adımdır. İthalât imkânlarımız ihracat imkânlarımızın bir neticesi olduğu-

na göre bilhassa harp sonrasının çetin şartlar belirten konjoktürüne intibak edebilecek şekilde maddi ve manevi imkânlarımıza uygun ve harici rekabeti de hesaba katan bir ziraat politikası ve tatbikat plânlarının biranevvel ikmal edilerek ilân edilmesi, zaman zaman yapılan perakende gayretleri, vasıta ve neticeleri muayyen, bir gayeye tevcih ederek daha verimli kıla- cağından, bilhassa temenniye şayan görülmüştür.

On altıncı maddedeki gümrük muafiyetlerini memlekete âzami miktarda ziraat vasıtaları temini bakımından hususi teşebbüs tarafından getirildiği takdirde dahi gümrük resminden muafiyeti temin edecek lâyihanın yakında hazırlanacağı vâdi memnuniyetle karşılanmıştır.

Birinci maddede 3460 sayılı kanuna atfı yapılmakta ise de «hükmi şahsiyeti haiz olarak» kaydının ilâvesi sarahat bakımından tercih olunmuştur.

Üçüncü madde hakkında alman izahattan kurumun bizzat hayvan ve damızlık yetiştirmeyeceği ve tohum ıslah tarlaları tesis etmeyeceği anlaşıldığından maddenin metnindeki «imal ve istihsal» kelimelerinin yeri ona göre değiştirilmiştir.

Dördüncü maddede Ziraat Encümeninin «kaynaklar» tâbiri yerine Hükümet teklifi aynen kabul olunmuştur.

Beşinci maddede «fevkalâde ihtiyat sermayesi» tesisi için icabı olarak lüzumlu görüldüğünden Maliye Encümeni metni kabul edilmiştir.

Altıncı maddede her türlü tahvil çıkarmak haddi Bankalar Kanunundaki gibi sermayenin 3/4 ünü geçmemesi muvafık görülmüş ve Bütçe Encümeninin metni kabul olunmuştur.

7 nci maddede, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının açacağı borçlu cari hesabın asgari beş milyon olacağı hakkındaki Hükümet teklifi bankanın bugünkü imkânlarını tahkikten sonra varılmış bir karar olduğundan ve imkân görüldüğü takdirde artırılmasına da hiç bir kanuni mâni bulunmadığına göre Ziraat Encümeninin bu asgariyi iki misline çıkaran teklifi bu malî müesseseyi kanun ile kendisine yüklenen bir borcu yerine getirmeyecek bir duruma düşürerek itibarını kırması endişesiyle kaldırılmıştır. Ayrıca bir kanuni mükellefiyet olmadan da Ziraat Bankasının resmî teşekküller lehine açılmış hesapları olduğundan, kendi kuruluş gayesine çok uygun olan Ziraat Donatım kurumu için de im-

kânlarının âzami müsaadesi nispetinde kredi ağa- cağı tabii görülmüştür. Bu sebepten dolayı mad- denin ikinci kısmındaki bonoların iskonto ve se- net mukabili avans muameleleri için de «Banka- nın mevzuatı ve teamülleri dâhilinde» fıkrası ilâve olunmuştur. Bu suretle, âmir bir hüküm olan ve bu muameleler için hiç bir had koyma- yan 7 nci madde yolu ile 3202 sayılı T. C. Ziraat Bankası kanunu ahkâmının tadili gibi bir vaziyet önlemiş bulunmaktadır. Diğer taraftan resmî bir teşekkül olan kurumun Bankalar Kanununun 19 ncu maddesinin tadiline tabi olmayacağı tabii olmakla beraber vâki talep üzerine bu noktanın metinde tasrihi yoluna gidilmiştir.

Dokuzuncu maddede, kısa ve uzun vâdeli istikrazlar akdinin İdare meclisinin işlerinden ol- duğu ilâve edilmek suretiyle Bütçe Encümeninin metni kabul olunmuştur.

On dördüncü maddede kurumun istifade ede- ceği 3202 sayılı kanunun maddeleri meyanında sehven unutulmuş olan 44 ncu maddede ilâve edilmiştir. Ayrıca ihtiyaca göre ferdi tecillerin kurum tarafından mntakavi tecillerin ise İera Vekilleri tarafından yapılacağı tasrih olunmuş- tur.

On beşinci maddede inhisar hakkının «Lüzum ve zaruret» görülen maddelere tahsisi tasrih ol- unmuştur.

On yedinci maddeden maksat köylünün no- ter harcı ve merasimine gidilmeden kurum ile muamelelerini tanzim olduğundan ve kurum şü- be ve mümessilliklerinin şehirlerde olabileceği de düşünüldüğünden maksudun hâsıl olabilmesi için tahdidî olan «köylerde» ve «köy» kelimeleri kal- dırılmıştır.

18, 19, 20, 21 ve 22 nci maddelerle 1 ve 2 nci muvakkat maddeler de Bütçe Encümeninin şekli aynen kabul olunmuştur.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ticaret En. Reisi

Y. M. M.	M. M.	Kâtip
Manisa	Ankara	Niğde
Dr. H. Sarhan	A. Çubukçu	Giresun
Ankara	Kırşehir	İ. Sabuncu
A. Çubukçu	Ş. Torgut	Kütahya
Kastamonu	Kırklareli	B. Atalay
H. Çoruh	Ş. Ödül	Yozgad
Ordu		Z. Arkant
M. Yarımbayrak		

TİCARET ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Zirai Donatım kurumu kanun lâyihası

Birinci fasıl

Umamî hükümler

MADDE 1. — Türkiye Ziraatının teknik ve istihsal vasıtalarına olan ihtiyacını karşılamak ve 3460 sayılı kanun hükümlerine tabi ve Ziraat Vekâletine bağlı bulunmak ve hükmi şahsiyeti haiz olmak üzere (Türkiye Zirai donatım Kurumu) tesis edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kurum Ziraat Vekâletinin zirai donatım mevzuunda takip edeceği esaslara uygun olarak aşağıdaki vazifeleri yapar.

A) Ziraatta kullanılan her türlü alât, makine, vasıta ve malzemeyi, ilâç ve ilâç maddelerini, sun'î gübreleri imal ve istihsal etmek bunları ve tohumluk, damızlık, iş ve irat hayvanlarını iç ve dış piyasalardan tedarik ederek peşin veya taksitle satmak,

B) Bu işler için gerekli her nevi zirai, smai ve ticari müesseseleri kurmak ve işletmek veya bu kabil işlerle iştigal eden müesseselerle iş ve sermaye ortaklığı yapmak,

E) Tamirhaneler açmak,

D) İstihsal ve imalden arta kalan maddeleri icabı halinde işliyerek satmak.

İkinci fasıl

Mali hükümler

MADDE 4. — Hükümetin 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Maliye Encümeninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bütçe Encümeninin 6 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası münhasıran Kurumun talep ve taahhüdiyle ve kurum lehine beş milyon liradan az olmamak üzere borçlu cari hesap açar. Banka ayrıca mevzuat ve teamüllerine göre kurumun sahip bulunduğu menkul ve gayrimenkul mal ve kıymetlerin rehini mukabilinde ikrazda

bulunabileceği gibi kurumun elinde bulunan bonolardan vâdelerinde âzamî üç ay kalmış olanlar iskontoya, vâdelerine üç aydan fazla kalmış olanları yüzde 25 ihtiyat pay ayırmak suretiyle senet mukabili avansa kabul eder. Banka yukarıda sayılan muamelelerden zirai kredilere tatbik olunan asgari faizi alır. Kurum bu muamelelerde Bankalar kanununun 19 ncu maddesindeki tahdidlere tabi değildir.

Üçüncü fasıl

Teshilat ve idare usulleri

MADDE 8. — Bütçe Encümeninin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — İdare Meclisi kurum işlerini yolunda yürütmekten başka :

A) Yıllık iş programlarını, bütçe ve kadroları incelemek;

B) Üçüncü maddenin B fıkrasında anılan müesseseleri kurup işletme veya bu kabil işlerle uğraşan hakiki ve hükmi şahıslarla iş ve sermaye ortaklığı yapmak, (Kısa ve uzun vâdeli istikrazlar akdetmek);

C) Şubeler açmak, kapatmak, mümessillik vermek;

D) İdari ve teknik talimatnameler çıkarmak;

E) Yıllık bilânçoları tetkik ve tasvip ederek umumî heyete sevk etmek gibi hususları tetkik ve müzakere eder ve karara bağlar.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Hükümetin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dördüncü fasıl

Haklar ve muafiyetler

MADDE 12. — Hükümetin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Hükümetin 13 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — 3202 sayılı kanunun 38, 39,

40, 41, 43, 44, 45, 48, 49 neu maddeleriyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına verilmiş olan haklardan kurum da istifade eder.

Ferdî teciller kurum tarafından, mmtakavi teciller ise İera Vekilleri Heyeti tarafından yapılır.

MADDE 15. — Kurumun iştigal mevzuuna giren maddelerden lüzum ve zaruret görülenlerin memlekete ithal hakkı Ziraat Vekilliğinin teklifi ve İera Vekilleri Heyetinin kararıyle kuruma verilebilir.

MADDE 16. — Ziraat Encümeninin 16 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Kurum, şube ve müesseseleri kuruluş muameleleri ile ikraz ve istikraz menkûl ve gayrimenkul alım, satış işlerinde vesair muamelelerinde vergi, resim ve harçlardan muaf olduğu gibi taksitle yapılan muameleler için tanzim edilecek senetler Damga resminden ve tasdik haremnden muaftır.

Kurum tarafından yapılacak muamelelere ait senetlerin ve sair vesikalarn muhtar ve ihtiyar heyetlerince tasdikı noter tasdikı hükmünde olup bunlardan dolayı hiç bir harç, resim ve para alınmaz.

Mümessillerin kurum namma yapcağı işler aynı hükümlere tabidir.

MADDE 18. — Maliye Encümeninin 18 nei

maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Hükümetin 19 neu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Beşinci fasıl

Mütferrik hükümler

MADDE 20. — Bütçe Encümeninin 20 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Bütçe Encümeninin muvakkat birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — 3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre teşkil edilen (Türkiye Zirai Donatım Kurumu) bütün mevdat, hak ve vebeleri muvakkat birinci maddede yazılı 14 600 000 liranın işletilmesinden mütevellit bütün neticelerle birlikte, bu kanunla kurulan (Türkiye Zirai Donatım Kurumu) na devredilmiştir.

Devir işleri Ziraat ve Maliye vekillikleriyle kurum tarafından seçilecek birer âzadan müteşekkil üç kişilik bir Heyet tarafından yapılır.

MADDE 21. — Bütçe Encümeninin 21 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Bütçe Encümeninin 22 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

135 nci alay 1 nci bölük erlerinden Ünye'li Mustafaoğlu İsmail Alçay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası (3/93)

T. C.

Başvekâlet

Yazı İşleri Dairesi Müdürlüğü

Sayı: 4 - 185/4797

20 . VII . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Askeri arkadaşımı taammüden öldürmekten suçlu 135 nci alay 1. Bl. erlerinden Mustafaoğlu 1335 doğumlu İsmail Alçay hakkında 22 nci Tümen Askerî Mahkemesi tarafından verilen ölüme mahkûmiyet kararı Askerî Temyiz Mahkemesince tasdik edildiğinden mütaakip kanunî muamele Büyük Millet Meclisince yapılmak üzere Millî Müdafaa Vekillüğinden 14 . VII . 1943 tarih ve 4767/43 sayılı tezkere ile gönderilen bu işe ait hüküm evrakı aynen sunulmuştur.

Gereğini yapılmasına müsaadelerini rica ederim.

Başvekil

Ş. Sarucoğlu

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas No. 3/93

Karar No. 49

15 . VI . 1944

Yüksek Reisliğe

Askerî Posta 1117 erlerinden Şakiri öldürmekten suçlu 135 nci alay birinci bölük erlerinden Ünye'nin Kuz köyünden Mustafaoğlu 1335 doğumlu İsmail Alçay'ın ölüm cezasına mahkûmiyeti hakkında 22 nci Tümen Askerî mahkemesince verilen hükmün tasdikına dair Askerî Temyiz mahkemesinden sâdır olan 22 . VI . 1943 tarih ve 1705 esas karar sayılı ilâmî mütaakip kanunî muamelenin ifası zmnunda Başvekâletin 22 . VII . 1943 tarih ve 4 - 185/4797 sayılı tezkeresiyle birlikte Encümenimize havale ve tevdi buyurulması üzerine bu işe taallük eden dâva dosyasının tetkikinde: adı geçen İsmail Alçay'ın arkadaşı Şakir'i parasını almak maksadıyla taam-

müden ve kafasını taşla parçalanak suretiyle öldürdüğü mahkemeye sabit görülerek hareketine uygun Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 3, 4, 7 ve 9 ncu bendlerine tevfikan ölüm cezasına çarptırılmasına ve bu cezanın Askerî Ceza Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası delâletiyle Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesi mucibince icra olunmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

Encümenimizde bu hususta cereyan eden müzakere neticesinde suçlu İsmail Alçay'a hükmedilen ölüm cezasının infazına Teşkilâtı Esasiye Kanununun 26 nci maddesi hükümleri dâhilinde karar verilmesi hususunun Umumi Heyetin tas-

vibine arz edilmesi bir muhalif reye karşı ekseyetle karar altına alınmıştır.

Yüksek Reislige sunulur.

Adliye En. Reisi	M. M.	Kâtip
Çorum	Zonguldak	Manisa
Münir Çağır	Ş. Devrin	
Antalya	Denizli	Denizli
N. Aksoy	Haydar Günver	N. Küçük

Erzincan	Kastamonu	Kayseri
A. Fırat	Abidin Binkaya	R. Özsoy
Kocaeli	Kocaeli	Konya
S. Artel	Salâh Yargı	H. Karagülle
Rize	Sinop	Urfa
Dr. S. Ali Dilemre	C. Atay	K. Berker
Ölüm cezasının 18 yıl ağır hapis cezasına çevrilmesinin muvafık mâdelet olduğu reyindeyim.		
Hatay		
Bekir S. Kunt		

Devlet Şûrasında açık bulunan âzalık için seçim yapılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Dahiliye Encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/170)

T. C.

Başvekâlet

Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü

Sayı : 6- 227/1128

13 . IV . 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislığına

Devlet Şûrası Dördüncü Daire Reislığına seçilen Kemal Arar'dan açılan âzalık için 3546 sayılı kanunun üçüncü maddesine tevfikân tanzim edilen liste ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına müsaadelerini arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Muhittin Tekad

Devlet Şûrası Müddeiumumilerinden (Başmuavin),

Baha Aykaç

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti Hukuk müşaviri,

Ali Seyfi Tülümen

Dahiliye Vekâleti Memurlar Sicil ve Muamelât Umum Müdürü,

Muzaffer Akalın

Dahiliye Vekâleti Mahallî İdareler Umum Müdürü,

Mahmut Nedim Oğut

Münakalât Vekâletai müsteşar Muavini

Adliye ve Dahiliye Encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası

T. B. M. M.

Adliye ve Dahiliye

Muhtelit Encümeni

Esas No. 3/170

Karar No. 52

15 . VI . 1944

Yüksek Reisliğe

Devlet Şûrası Birinci Daire Reisliğine seçilen âza Ferit Bilen 'den münhal bulunan âzalık için Hükümetçe tertip edilen namzet listesinin gönderildiğine ve gereğini yapılmamasına dair Büyük Millet Meclisine sunulan Başvekâletin 13 . IV . 1944 tarih ve 6 - 226/1127 sayılı tezkeresi, 3546 sayılı Devlet Şûrası kanununun 3 nevi maddesi mucibince teşekkül eden Adliye ve Dahiliye Encümenlerinden mürekkep Encümene havale olunmuş ve gösterilen namzetlerin kanuni vasıfları haiz olup olmadıkları Adliye ve Dahiliye Vekilleri hazır oldukları halde tetkik edilmiştir.

Bu tetkikat neticesinde namzetlerin kanuni vasıfları haiz olduğu anlaşılmış ve yapılan seçim sonunda, ekseriyet kazanan namzetlerin adlarıyla kazandıkları rey sayısını gösteren namzet listesi, Umumi Heyet tarafından müteakip kanuni muamele ifa buyurulmak üzere, Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Adliye ve Da. En. Mü-
rekkep Muhtelit En. R.

Çorum

Münir Çağal

M. M.

Giresun

Necmi Osten

Kâtip

Manisa

F. Uslu

Antalya

N. Aksoy

Bolu

H. Ş. Adal

Erzincan

A. Frat

Erzincan

Ş. Sökmensüer

Kastamonu
Abidin Binkaya

Gaziantep

Dr. A. Melek

Kayseri

A. H. Kalaç

Trabzon

S. Abanozöglü

Seyhan

C. Oral

Balıkesir

F. Tiritioğlu

Bursa

F. Güvendiren

Çoruh

Atıf Tüzün

Erzurum

N. Elgün

Kocaeli
S. Artel

Gümüşane

R. Güreli

Konya

Ş. Ergün

Tekirdağ

C. Uybađın

Urfa

K. Berker

Rize

Dr. Saim Ali Dilemre

Balıkesir

Y. S. Uzay

Denizli

N. Küçüka

Elâzığ

S. Sağiroğlu

Hatay

B. S. Kunt

Konya
H. Karagülle

Kars

E. Özoğuz

Tokad

A. Galip Pekel

Sinob

C. Atay

Yozgad

S. Korkmaz

Namzetlistesi

Kazandığı rey

Namzetlerin adı

21

Baha Aykaç

(Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti Hukuk Müşaviri

21

Muhittin Tekad

(Devlet Şûrası Müddeiumumilerinden Başmuavin)

20

Ali Seyfi Tülümen

(Dahiliye Vekâleti Memurlar Sicil ve Muamelât Umum Müdürü)